

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง ประโยคสามัญญ์
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง ตามรอยเจ้าฟ้าพันก้อ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง ทบทวนชวนคิด ประโยคสามัญญ์
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๖๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๒ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ประโยคสามัญญ์ หรือประโยคพื้นฐาน คือ ประโยคที่ประกอบด้วยนามวลีซึ่งทำหน้าที่เป็นประธานในประโยค และกริยาวลีซึ่งทำหน้าที่ภาคแสดง

ประโยคสามัญญ์ต้องไม่มีอนุประโยคเป็นส่วนขยาย และไม่มีคำเชื่อมกริยา คำเชื่อมกริยาวลี หรือคำเชื่อมประโยค

ประโยคสามัญญ์ แบ่งได้เป็น ๒ ชนิด คือ ประโยคสามัญญ์ที่มีกริยาวลีเดียว กับประโยคสามัญญ์ที่มีหลายกริยาวลีเรียงกัน มีสาระสำคัญ ดังนี้

๑.) ประโยคสามัญญ์ที่มีกริยาวลีเดียว คือ ประโยคสามัญญ์ที่มีกริยาวลีเพียง ๑ กริยาวลี ในกริยาวลีมีคำกริยาเพียงคำเดียว เช่น

- เด็กหญิงพลอยใส่นั่งในห้องเรียน
- บ้านสี่ฟ้าหลังนั้นสวย
- หิวเหลือเกิน
- รักกันไว้เถิด

๒.) ประโยคสามัญญ์ที่มีหลายกริยาวลีเรียงกัน คือ ประโยคสามัญญ์ที่มีโครงสร้างกริยาเรียงต่อกัน กล่าวคือ มีกริยาวลีหลายกริยาวลี ทำหน้าที่เป็นภาคแสดงของประธานเดียวกันหรือต่างประธานกันก็ได้ แม้จะมีหลายกริยาวลี แต่ประโยคสามัญญ์ชนิดนี้ ต้องไม่มีคำเชื่อมกริยาวลีเหล่านั้น กริยาวลีในประโยคอาจเกิดขึ้นพร้อมกัน เกิดต่อเนื่องกัน เกิดก่อนหลังตามลำดับ หรือเหตุการณ์หลังเป็นผลจากเหตุการณ์แรกก็ได้ เช่น

- **แก้วตาโบกมือลาพวกเรา** (เหตุการณ์ในประโยคเกิดขึ้นพร้อมกัน) วิเคราะห์ได้ว่า มี ๒ กริยาวลี ได้แก่ โบกมือ เป็นกริยาวลีที่ ๑ และ ลาพวกเรา เป็นกริยาวลีที่ ๒

- **วิระยุทธพบเสือเก็บเข้าตู้** (เหตุการณ์ในประโยคเกิดต่อเนื่องกัน หรือเกิดก่อนหลังตามลำดับ) วิเคราะห์ได้ว่า มี ๓ กริยาวลี ได้แก่ พบเสือ เป็นกริยาวลีที่ ๑ เก็บ เป็นกริยาวลีที่ ๒ และเข้าตู้ เป็นกริยาวลีที่ ๓

- **คลื่นซัดชายฝั่งพังหมด** (เหตุการณ์หลังเป็นผลของเหตุการณ์แรก) วิเคราะห์ได้ว่า มี ๒ กริยาวลี ได้แก่ ซัดบ้าน เป็นกริยาวลีที่ ๑ และ พังหมด เป็นกริยาวลีที่ ๒

ที่มา : เรียบเรียงมาจาก “บรรทัดฐานภาษาไทย เล่ม ๓” กระทรวงศึกษาธิการ